



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 755/2017-126

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. marca 2019 v konaní o sťažnostiach Národnej diaľničnej spoločnosti, a. s., Dúbravská cesta 14, Bratislava, právne zastúpenej advokátskou kanceláriou AENEA Legal s. r. o., Jozefská 3, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Marian Garaj, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cob 137/2015 a postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 25 Cb 136/2013 a jeho uznesením č. k. 25 Cb 136/2013-386, ako aj uznesením Okresného súdu Bratislava IV sp. zn. 15 Er 3178/2016 z 31. januára 2017 takto

r o z h o d o l :

1. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II. ÚS 755/2017-89 zo 7. augusta 2018 sa o p r a v u j e tak, že výrok nálezu v bode 1 má správne znieť

takto:

„1. Základné právo Národnej diaľničnej spoločnosti, a. s., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv

a slobôd a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cob 137/2015 a postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 25 Cb 136/2013 a jeho uznesením č. k. 25 Cb 136/2013-386 z 25. novembra 2016, ako aj uznesením Okresného súdu Bratislava IV sp. zn. 15 Er 3178/2016 z 31. januára 2017 porušené boli.“

2. Výrok nálezu v bode 2 má správne znieť

takto:

„2. Uznesenie Okresného súdu Bratislava III č. k. 25 Cb 136/2013-386 z 25. novembra 2016 zrušuje a vec mu vráca na ďalšie konanie.“

3. Bod 35 odôvodnenia nálezu má správne znieť

takto:

„35. Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vec vrátiť na ďalšie konanie.

Na základe citovaných ustanovení ústavný súd zrušil uznesenie Okresného súdu Bratislava III č. k. 25 Cb 136/2013-386 z 25. novembra 2016 a uznesenie Okresného súdu Bratislava IV sp. zn. 15 Er 3178/2016 z 31. januára 2017 a vec vrátil Okresnému súdu Bratislava III na ďalšie konanie (bod 2 a 3 výroku nálezu). V ďalšom konaní bude Okresný súd Bratislava III viazaný právnym názorom ústavného súdu.“

4. Opravuje sa bod 36 odôvodnenia nálezu č. k. II. ÚS 755/2017-89 tak, že sa vypúšťa.

5. Vo zvyšnej časti sa návrhu nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 13. februára 2017 a 10. marca 2017 doručené sťažnosti Národnej diaľničnej spoločnosti, a. s., Dúbravská cesta 14, Bratislava (ďalej aj „sťažovateľka“), ktorými namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), a to

(i) postupom (zásahom – listom č. k. 4 Cob 137/2015-377 z 29. septembra 2016) Krajského súdu v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cob 137/2015 a postupom (zásahom) Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 25 Cb 136/2013 a jeho uznesením č. k. 25 Cb 136/2013-386, na základe ktorých bolo podanie sťažovateľky označené ako „*Odvolanie*“ posúdené ako návrh na opravu, ktorý bol následne zamietnutý s tým, že jeho doručením sťažovateľka zistila, že rozsudok, ktorý napadla odvolaním, je už právoplatný,

(ii) a uznesením Okresného súdu Bratislava IV sp. zn. 15 Er 3178/2016 z 31. januára 2017, ktorým sa exekučný súd odmietol zaoberať otázkou, či už uvedený rozsudok (tvoriaci právny titul na výkon rozhodnutia) riadne nadobudol právoplatnosť, aj keď neprebehlo odvolacie konanie.

2. Po spojení oboch sťažností na spoločné konanie uznesením č. k. II. ÚS 674/2017-36 z 10. novembra 2017, ich prijatí na ďalšie konanie a nevyhovení návrhu na dočasné opatrenie uznesením č. k. II. ÚS 755/2017-33 z 20. decembra 2017 ústavný súd nálezom č. k. II. ÚS 755/2017-89 zo 7. augusta 2018 rozhodol, že „základné právo Národnej diaľničnej spoločnosti, a. s., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej

republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cob 137/2015 a postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 25 Cb 136/2013 a jeho uznesením č. k. 25 Cb 136/2013-386 z 25. novembra 2015, ako aj uznesením Okresného súdu Bratislava IV sp. zn. 15 Er 3178/2016 z 31. januára 2017 porušené boli“, „uznesenie Okresného súdu Bratislava III č. k. 25 Cb 136/2013-386 z 25. novembra 2015“ zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, „uznesenie Okresného súdu Bratislava IV sp. zn. 15 Er 3178/2016 z 31. januára 2017“ zrušil; Národnej diaľničnej spoločnosti, a. s., priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 902,43 € (slovom deväťstodva eur a štyridsaťtri centov), ktorú sú Okresný súd Bratislava III, Okresný súd Bratislava IV a Krajský súd v Bratislave povinné spoločne a nerozdielne uhradiť na účet spoločnosti [REDACTED], Sedlárska 1, Bratislava, v sume 707,18 € (slovom sedemstosedem eur a osemnásť centov) a na účet spoločnosti AENEA Legal s. r. o., Jozefská 3, Bratislava, v sume 195,25 € (slovom stodevät’desiatpäť eur a dvadsaťpäť centov) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu, a vo zvyšnej časti sťažnostiam nevyhovel.

2.1 V dôvodoch nálezu ústavný súd okrem iného uviedol, že (i) Krajský súd v Bratislave a Okresný súd Bratislava III porušili základné právo Národnej diaľničnej spoločnosti, a. s., na prístup k súdu tým, že bez výzvy prekvalifikovali podanie označené ako odvolanie proti rozsudku prvostupňového súdu na návrh na opravu rozhodnutia okresného súdu. Návrh na opravu následne Okresný súd Bratislava III zamietol a rozsudok v neprospech sťažovateľky sa stal „právoplatným“. (ii) Ústavný súd zároveň rozhodol, že Okresný súd Bratislava IV ako exekučný súd nemal bez ďalšieho akceptovať doložku právoplatnosti na rozsudku Okresného súdu Bratislava III, ale mal preveriť, či rozsudok je objektívne právoplatný.

3. Podaním doručeným ústavnému súdu 5. novembra 2018 a doplneným 22. novembra 2018 Národná diaľničná spoločnosť, a. s., navrhla opravu a doplnenie nálezu č. k. II. ÚS 755/2017-89 zo 7. augusta 2018, žiadajúc, aby ústavný súd vo svojom náleze sp. zn. II. ÚS 755/2017 doplnil výrok a opravil iné zrejme nesprávnosti:

(i) V bode 35 odôvodnenia nálezu je uvedené, že uznesenie Okresného súdu Bratislava IV sa vracia na ďalšie konanie, ale výroková časť (bod 3 výroku) nálezu obsahuje len kasáciu, ale nie vrátenie veci na ďalšie konanie. Preto je potrebné opraviť [§ 224 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“)] alebo doplniť (§ 225 CSP) výrok nálezu.

(ii) V bode 36 odôvodnenia nálezu je uvedené, že výrok obsahuje pokyn Okresnému súdu Bratislava III, že v prípade podania sťažovateľky z 31. marca 2015 označeného ako „Odvolanie“ má postupovať podľa § 373 ods. 1 prvej vety CSP, pričom výroková časť nálezu takýto pokyn neobsahuje. Preto je potrebné opraviť (§ 224 CSP) alebo doplniť (§ 225 CSP) výrok nálezu.

4. Na základe toho sťažovateľka navrhla, aby bol výrok nálezu opravený takto:

«2. Uznesenie Okresného súdu Bratislava III č.k. 25 Cb 136/2013-386 z 25. novembra 2015 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie. Okresnému súdu Bratislava III prikazuje, aby v prípade podania sťažovateľky z 31. marca 2015 označeného ako „Odvolanie“ postupoval podľa § 373 ods. 1 prvej vety CSP.

3. Uznesenie Okresného súdu Bratislava IV sp. zn. 15 Er 3178/2016 z 31. januára 2017 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.»

5. Napokon sťažovateľka upozorňuje na chybu v písaní dátumu, konkrétne v bode 2 výroku a v bode 35 odôvodnenia nálezu sp. zn. II. ÚS 755/2017 má byť uvedené, že ide o uznesenie Okresného súdu Bratislava III č. k. 25 Cb 136/2013-386 z 25. novembra roku 2016, a nie roku 2015.

6. Ústavný súd sa prirodzene usiluje o bezchybné a dokonalé rozhodnutia. Rozhodovacia činnosť je ale činnosťou ľudskou, s ktorou sú spojené chyby. Právna úprava preto pozná mechanizmus opráv chýb v písaní, počítaní a iných zrejmych nesprávnostiach.

7. V náleze sp. zn. II. ÚS 576/2013 ústavný súd uviedol, že z článku 46 ods. 1 ústavy vyplýva, že ak účastník konania splní všetky pozitívne i negatívne podmienky opravy rozhodnutia ustanovené v § 164 Občianskeho súdneho poriadku (teraz v § 224 CSP), vzniká mu zákonné subjektívne právo na to, aby súd rozhodnutie opravil. Súdu v takomto prípade

nepatrí akákoľvek voľná úvaha o tom, či napriek splneniu zákonných podmienok návrhu na opravu rozhodnutia vyhovie alebo nie (porov. obligatórnu formuláciu „súd... opraví“).

8. Dňa 1. marca 2019 nadobudol účinnosť zákon č. 314/2018 o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I. § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

9. Podľa § 62 zákona o ústavnom súde, ak tento zákon v piatej časti alebo šiestej časti neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, vzťahuje sa na konanie pred ústavným súdom podľa povahy veci primerane Civilný sporový poriadok. Podľa § 224 CSP „súd kedykoľvek aj bez návrhu opraví v rozsudku chyby v písaní a počítaní, ako aj iné zrejme nesprávnosti. O oprave súd vydá opravné uznesenie, ktoré doručí subjektom konania“.

10. Rozhodovacia činnosť ako autoritatívny prejav (verejnomocenskej) vôle vykonávajú vždy príslušní nositelia verejnomocenských funkcií, ktorými sú vždy a bez výnimky ľudia. V prípade rozhodovacej činnosti súdov sú týmito nositeľmi sudcovia a v rozsahu ustanovenom zákonmi aj iní zamestnanci súdov (čl. 142 ods. 2 ústavy). Proces „vydávania rozhodnutia“ súdu ako verejnomocenského aktu tak – v súlade s podstatou každého ľudského rozhodovania – pozostáva z dvoch fáz: vytvorenia určitej vôle vo vnútornom fóre sudcu, resp. iného zamestnanca súdu, a jej následného prejavania (komunikovania) navonok adresátom príslušného verejnomocenského aktu. Len navonok prejavená verejnomocenská vôľa je totiž poznateľná jej adresátom. Právo zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy sa totiž nenapĺňa už vtedy, keď je s ním v súlade vytvorená vôľa v internom fóre sudcu, resp. iného rozhodujúceho zamestnanca, ale až vtedy, ak je táto vôľa verne a riadne manifestovaná (prejavená) navonok.

10.1 Prirodzene, vôľa („rozhodnutie“) skutočne vytvorená v internom fóre sa môže z najrôznejších dôvodov odlišovať od toho, čo bolo navonok manifestované (prejavené). Tieto dôvody môžu spočívať v subjektívnych vlastnostiach prejavujúcej osoby (nesprávne

vyjadrovanie, nedostatočná schopnosť správne štylizovať alebo momentálne zlyhania v podobe omylu, prerieknutia, preklepu) alebo objektívnych okolnostiach (nejednoznačnosť jazyka, zlyhanie komunikačného média a pod.). Keďže len navonok prejavená vôľa je spoznatelná účastníkom konania, je pochopiteľné, že títo sa oboznamujú a vychádzajú predovšetkým z prejavenej verejnomocenskej vôle, pričom zároveň môžu predpokladať, že tento prejav vyjadruje skutočnú vôľu orgánu, ktorý ho vydal. Pretože skutočná vôľa vytvorená v internom fóre sudcu alebo zamestnanca súdu zostáva účastníkom nepoznatelná, zodpovedá aj požiadavke právnej istoty a z nej vyplývajúcej požiadavke zásadnej nezmeniteľnosti (právoplatných) súdnych rozhodnutí, aby nebolo možné raz prejavenu vôľu kedykoľvek dodatočne meniť s odôvodnením, že nezodpovedá tej skutočnej, interne vytvorenej vôli. Princíp právnej istoty založenej právoplatnými súdnymi rozhodnutiami vyplýva podľa judikatúry ústavného súdu tiež z čl. 46 ods. 1 ústavy (porov. napr. II. ÚS 591/2012).

10.2 Ide tu teda o jeden z ďalších prejavov konfliktu medzi viacerými ústavnými právami, ktoré možno vyvodiť z ustanovenia čl. 46 ods. 1 ústavy. Ako ústavný súd uviedol už v citovanom náleze sp. zn. II. ÚS 591/2012, je úlohou zákonodarcu (porov. čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ústavy) vyvážiť a zabezpečiť praktický súlad týchto práv. Výrazom snahy o vyváženie práva na rozhodovanie podľa relevantnej právnej normy na jednej strane a práva na právnu istotu založenú síce (objektívne) nesprávne prejavovým, ale predsa právoplatným súdnym rozhodnutím, je okrem iného aj ustanovenie § 224 CSP. Toto ustanovenie umožňuje súdu, ktorý rozhodnutie vydal, opraviť v ňom aj bez návrhu „chyby v písaní, počítaní a iné zrejme nesprávnosti“. Kým pojmy „chyby v písaní“, resp. „chyby v počítaní“ sú pomerne jednoznačné, je pojem „iná zrejme nesprávnosť“ relatívne neurčitým pojmom. Už vzhľadom na systematickú úpravu nápravy inej zrejmej nesprávnosti spolu s chybami v písaní a počítaní je zrejme, že na jednej strane môže ísť len o také chyby, ktoré sú podobného druhu ako chyba v písaní alebo počítaní, na druhej strane musí ísť svojím obsahom o iné než pisárske alebo počtárske chyby, ak k ich vzniku došlo okamžitým zlyhaním mechanickej alebo duševnej činnosti osoby, ktorá sa zúčastnila vyhlásení alebo vyhotovení rozhodnutia (porov. Rc 37/1969 – *„Opraviť rozsudok podľa § 164 o. s. p. je možné len v prípadoch, že ide o chyby v písaní a počítaní a ďalej o také chyby, ktoré sú ako zrejme nesprávnosti podobného pôvodu ako chyby v písaní a počítaní,*

tj. ku ktorým došlo len zjavným a okamžitým zlyhaním v duševnej či mechanickej činnosti osoby, za účasti ktorej došlo k vyhláseniu alebo vyhotoveniu rozsudku, a ktoré sú každému zrejmé; zrejmosť takej nesprávnosti vysvitá najmä z porovnania výroku rozsudku s jeho odôvodnením, prípadne aj z iných súvislostí.“). Za zrejmú nesprávnosť v zmysle § 224 CSP tak treba považovať rozpor medzi obsahom verejnomocenskej autoritatívnej vôle, ktorú súd svojím rozhodnutím v okamihu jeho vyhlásenia (vydania) prejavil chcel a ktorej obsah je z dôvodov rozhodnutia bezpečne poznateľný, a obsahom samotného rozhodnutia ako prejavom tejto verejnomocenskej (autoritatívnej) vôle (porov. II. ÚS 576/2013; Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016. s. 823 a nasl.)

11. Dôležité je uviesť, že právom opravy nemožno naprávať vecné nedostatky rozhodnutia. Na to slúžia opravné prostriedky.

K návrhu na opravu a „doplnenie“ bodu 3. výroku nálezu

12. Ústavný súd konštatuje, že v prerokúvanej veci nejde o otázku vecnej správnosti, a stav pred opravou a ani po nej nemá vplyv na právnu pozíciu sťažovateľky či dotknutých osôb.

13. Ústavný súd uznáva, že na prvý pohľad sa môže javiť, že v bode 3 výroku nálezu chýbajú tie slová, ktoré sú zmienené v bode 35 nálezu. Situácia je však odlišná. Prvotný návrh rozhodnutia (koncept) obsahoval širšie výroky korešpondujúce s odôvodnením nálezu v bode 35. Ústavný súd sa však rozhodol výrok modifikovať. Vo vzťahu k uzneseniu exekučného súdu prijal záver, že ak musí okresný súd v „nachádzacom“ konaní prerokovať odvolanie, a tak sa opätovne zaoberať meritom veci, potom je predmet dotknutého exekučného konania „vyprázdnený“, a preto nie je exekučnému súdu nutné vracať vec na ďalšie konanie (ústavný súd niekedy po zrušení nevracal späť vec v konaniach o väzbe, resp. o osobnej slobode, ak bol sťažovateľ medzičasom prepustený na slobodu – III. ÚS 84/06, II. ÚS 108/08). Ústavný súd prijal v predmetnej veci právoplatnú podobu výroku vedome, takto bol výrok odhlasovaný, a je vecne správny. Po tejto úprave výroku

však ústavný súd opomenul upraviť aj (pôvodné) odôvodnenie. Z tohto dôvodu ústavný súd návrhu vo vzťahu k doplneniu, resp. rozšíreniu výroku nevyhovuje (bod 5 výroku uznesenia), ale z úradnej moci mení odôvodnenie tak, aby korešpondovalo s výrokom (bod 3 výroku uznesenia).

14. Nie nepodobne, v koncepte nálezu sp. zn. II. ÚS 755/2017 bolo pôvodne navrhované určiť priamo v osobitnom bode 3 výroku, že krajský súd má podanie považovať za riadne odvolanie. Ústavný súd však napokon z hľadiska výrokovej kultúry konzervatívnejšie rozhodol, že vec vráti na ďalšie konanie, a ponechá na súdoch, či bez ďalšieho posúdia podanie ako odvolanie, alebo vyzvú sťažovateľku na objasnenie veci. Z tohto dôvodu ústavný súd návrhu vo vzťahu k doplneniu výroku nevyhovoval (bod 5 výroku uznesenia), ale z úradnej moci mení odôvodnenie tak, aby korešpondovalo s výrokom (bod 4 výroku uznesenia).

15. Ústavný súd upozorňuje, že rozhodnutie po oprave, ale aj v pôvodnej podobe bolo riadne, bez pochybností vykonateľné. Jeho vecné riešenie bolo už medzičasom reflektované aj právnickou komunitou (<https://www.najpravo.sk/judikatura/obcianske-procesne-pravo/podania-navrh-y-zaloby/csp-preferencia-pristupu-k-odvolaciemu-sudu-objasnenie-prejavu-vole-procesnej-strany.html>).

K návrhu na opravu chýb v písaní v bode 1 a 2 výroku a v bode 36 odôvodnenia nálezu

16. Sťažovateľka napokon navrhuje opravu chyby v písaní dátumu vydania zrušovaného rozhodnutia Okresného súdu Bratislava III. O tomto preklepe nie je pochybnosť, a preto ústavný súd tejto oprave s poukazom na § 62 zákona o ústavnom súde a § 224 CSP vyhovel vo vzťahu k výroku (bod 1 a 2 výroku uznesenia), ako aj vo vzťahu k odôvodneniu (bod 3 výroku uznesenia).

17. Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. marca 2019